

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину 12 еор.
на пола године 6 "
на четврт године 3 "
на један месец дана 1 "
за Србију:
(у сребру)
за годину 120 гроша, на пола године 60 гроша,
а на четврт године 30 гроша чарш.

ЗАСТАВА.

О Г Л А С И
рачунају се по количини врста или места
које заузимају из сваких ситних петит слова
а за сваку врсту плаћа се увек по 6 новчића
а за жиг сваки пут башка по 30 новч.

Д О П И С И
шаљу се уредништву, а претплата и огласи
администрацији „Застава“ у Нови Сад, у кући
под бројем 11 и 12 у дунавској улици

Рукописи не враћају се назад.

СУМЊИВЕ ПРИЛИКЕ.

Тешко, да би смо се преварили, кад би рекли, да данас нема у Европи човека, који са већом стрепњом, да не кажемо страхом, гледа на Петроград, од грофа Андрашије. Док се у Бечу чисте страни причеви и разне велможе, који су подлазили на светску изложбу у Беч, док се они наслађавају уживањем, што им га пружа место и прилика, дотле Андрашију, по природи свога положаја мори грдна невоља: у Петрограду је немачки цар Виљелм са Бизмарком. Истина то су присни пријатељи грофа Андрашије, као што знамо још од лањског берлинског састанка, а отишли су опет у походе и у госте другим такође присним пријатељима: Александру и Горчакову. Али је гроф Андрашија питомац дипломатске школе Наполеона III, па зна, како се у дипломатском свету разуме појам „пријатељства“, а може и мора знати, и колико то има реалне стварне вредности у политици. У Петрограду се кува нека попарва, која може евентуално и његову политику опарити, а то је довољно повода страховању, или бар стрепњи и бојазни.

За нас, који нисмо посвећени у заплет дипломатски мрежа и путева, не леже на длану планови ни берлинског, ни петроградског кабинета, да би могли поуздано обележити предмет, који аустро-угарском министру спољни дела не да мирно спавати, али да нечега има у ствари, може се закључити и из најновијег „вотума поверења“, што му га је делегација изрично дала, пошто му је при затвореним вратима саслушала извештај о стању спољне политике његове. Тај „вотум“ искамчио је Андрашије без сумње с погледом на Петроградски састанак, и значај му није тешко одредити. Он је очевито демонстрација петроградском састанку, намењена да послужа онима тамо да се опомену, да је Аустро-угарска довела своје силе у склад и уложила их у Андрашијеву политику, дакле да није Бизмарку и Горчакову саветно губити из вида планове Андрашијеве.

Колико ће се у Петрограду на ову завијену опомену обзирати, то нити знамо, нити нас се може много тидати. Како ми схваћамо петроградски састанак, рекли би да се у њему легу опасне прилике. Драма „царски састанак“ како се износи на светској позорници од ускренућа немачког царства, рекли би да се састоји из три чина: експозиција, излагање радње у првом акту у Берлину; заплет другог у Петрограду, а расплет у трећем, који ће се одиграти у Бечу још овог лета. Један од јунака те драме мора пасти жртвом, и ако заплет не

вара, није тешко погодити, ко ће то морати бити и ако нисмо чули, што су делајуће особе у другом акту шапутале. Да простије кажемо: нама се чини да је лански састанак три цара у Берлину био удељен за обману једне од три у тој прилици претстављене државе, и да ће и претстојећи састанак иста три цара у Бечу, такође бити обмана за исту државу. Русија неће бити та обмањена држава, јер сад оскудева полуга томе. Немачки живаљ још није консолидован толико, да би се требало плашити сукоба његова са славенским елементом, што се иначе неће моћи избећи ни спречити. А на једну страну мора пробити тежња у ратну спрему уложеног капитала, да донесе свој проценат.

Куд дакле нишани језгра високе светске политике, којој клицу негују ти царски састанци?

Идеја народности као легитимирано постоје модерним државама, захтева од Немачке, да јој се конзеквенције изведу до крајњи граница. Ту је Аустрија безсловно камен спотицања, ако ће Немачка својој мисији верна да остане. Дипломатија пак, ма колико имала други обзира, и ма колико тежила, да ове у дело приведе, или, ако постоје, одржи, ипак нема те снаге, да бујици идеје са успехом на пут стане. Династични обзир, који су често пута једино меродавни дипломатији, данас једва да имају толико животне снаге, колико обзира на „европску равнотежу.“ Начело народности превагнуло је те обзире, а интереси државни данас су меродавни и обзирима династичким. Ако не више, оно бар толико, што једна династија неће ставити у сукоб своје интересе са интересима своје државе у корист друге, и стране династије.

Ако су државни интереси основ политике, коју удешава данас Бизмарк са Горчаковим, онда Андрашије има право, да преза од тога састанка за његови леђи. Државни интерес Немачке захтева распад Аустрије, а и Русија не прети отуда никаква опасност, него противно. Са таког гледишта кадри смо и ми схватити неке талијанске органе јавног мњења, који гледајући цара Виљелма у Петрограду приписују Аустрији улогу, коју је имала Пољска у добу пријатељства руског, пруског и аустријског владарца. Над Аустријом, под владом унука Марије Терезије имала би се бацитииста коцка, која је њојзи прибавила Галицију.

Талијански листови, који тако говоре, могу се преварити само у том случају, ако се данас у Петрограду не испуштају династични обзир из очију у опште. У том случају да богме да је природнија и истинитија така комбинација, на којој је Ан-

драшија забо барјак своје политике; комбинација рекомпензације (отштете) на истоку за делове, које је Аустрија изгубила и које ће још изгубити на западу и југу. Ту би се оживотворила реч Бизмаркова: да је тежиште Аустро-угарске у Будим-Пешти, а да јој се периферија не скрати.

Може се управо рећи: да се у Петрограду кроји капа Аустро-Угарској. Каква ће јој форма бити, то ће тек време показати. Али ако су тако мудри државници Бизмарк и Горчаков и толико желе добра себи и својима, тешко да ће моћи озбиљно и говорити о овој другој комбинацији. Њу у живот увести, значи хотимице створити себи за будуће неприлике, које ће тешко бити поклати онда, кад буду интереси и Немачке и Русије захтевали са те стране рашчишћено поље.

Царски састанци, сумњиве су прилике вазда биле, ал овај петроградски, као да је сумњиваја прилика од свију досадашњи. Гроф Андраши за цело то највећа — осећа.

НАДВИСКУП МИХАЛОВИЋ И РЕГНИК. ДЕПУТАЦИЈА.

— Хрватско-Угарска регниколарна депутација као да ће ови дана приступити коначном решењу своје задаће. Чланови хрватског дела те депутације прикупљају се на ту цел, и по свој прилици да сад већ више нећемо морати дуго чекати на резултат њеног рада, па било црно, или бело.

Ови дана дошао је амо и загребачки архиепископ, (надбискуп) Михаловић, као што веде и хрватски а и други листови „на позив са више страна“, да посредује и припомогне да се преговори у регниколарној депутацији што поволније реше и докопчају.

Како незнамо шта носи дан, шта ли ноћ, а до сад нам се од мађарске стране није указао никакв знак, који би нам сумњу у њихову добру вољу за успостављењем правични одношаја међу те две краљевине одагнао, то нам се ваљда неће замерити, ако овим поводом рекнемо коју реч у погледу мог Михаловићевог „посредовања.“ Разуме се да ми немамо ништа против личности тога великодостојника, нити би тога ради и једне речи рекли.

Али начелно неможемо одобрити, да когод „споља“ делотворно утиче у државне ствари тако значајне природе, као што је радња регниколарне депутације, а најмање особе, које носе уз се легитимацију поверења народног. Ми нисмо пријатељи фамилијарисања у јавним стварима народним, те неможемо одобрити, или бар без приговора оставити, да се приватним личностима допушта утицај у решење истих. Нарочито то важи у погледу на споменутог великодостојника хрватске преце. Михаловић је по свом васпитању, по духу и предживоту — Мађар. У таком човеку врло је тешко претпоставити гаранцију, јемство интересима срп-

ско-хрватског народа, где ови, фактично или по предрасуди долазе у сукоб са интересима Мађара. А то је случај у овом питању, чијем решавању „на позив са више (?) страна“ и он у помоћ долази. У толико је више неуместно да се и он меша у ту ствар, у колико му је положај у земљи по сретствима и делогругу силан, те ако се буде нагнуо на ону страну, куд га по одгојењу мора срце вући, ствар народна у троједној краљевини може само уштраба трпети, или ако ништа више, а оно имати једну препреку на свом путу више.

Осим тога ми, како рекосмо, не можемо без приговора оставити ту околност ни са гледишта самог достојанства нашег народа. Данас народи у опште не могу допустити ни да се владари мешају у ствари, које искључиво припадају народу; тим још мање сме се прећутати, или још и „позивати“ ко год други, ма и иначе на важној позицији стојао. Народ удешава своје ствари и потребе преко свога сабора као свог повереника и пуномоћника. Сабор по свом начину из своје средине изабира у појединим случајевима, где је потреба своје поверенике, при којој прилици за цело неће испустити из вида потребну квалификацију при избору свог повереника. Сабор троједне краљевине за цело није, при изабирању своје регниколарне депутације био у тој невољи, да у својој средини није могао наћи људи, који би дорасли задаћи, ради којих сабор бира и изабира. Ми дакле мислимо, да нема потребе призивати са стране некога у помоћ при решавању задатак, стављеног регниколарној депутацији, у толико мање, што овде није случај потребе каквих „стручњака“, којих неби било у средини саме депутације и што би Михаловић најмање за стручњака могао важити при таквом послу, и кад би те потребе било, а најпосле што регниколарна депутација нема ни праша некога позивати за „посредника“ у своје послу.

Ово последње видимо за случај, ако би се споменути израз у листовима о „позиву са више страна“ морао разумети тако, да је тај „позив“ и из круга хрватског дела регниколарне депутације изишао. Ми бар за сад морамо тако разумети, јер невидимо из „Обзора“, који такође јавља о тој ствари, да се у тамошњим круговима народне странке диже икаква приметба против машања и такви личности у народне ствари, које по нашем мњењу немају нато никења, или бар не довољна права. По тој околности дакле могло би се тумачити, да је надбискуп Михаловић добио „позив“, и од стране чланова регниколарне депутације хрватске, наравно у сугласу са народном странком, а то је оно, што ми неможемо одобрити, ако би се објаснило. То би значило дојакошњу „вузину“ развјити до граница „конфузије“, ми би пак у интересу српско-хрватског народа, колико с погледом на његово достојанство, толико и ради чистог земљишта за сваки случај жељели, да се дотле не дође.

Има у једном бечком листу нешто налик на објасњење Михаловићевог доласка у Пешту. Вели-

ПОДЛИСТАК.

СВЕТСКА ИЗЛОЖБА У БЕЧУ 1873.

Ако си дошао Србине у Беч, да видиш то светско чудовиште, састанак свију народа наше земље у њеном раду и вредноћи, у умног развитку и снази справа и творива за мирно — па на жалост — и за ратно поље, онда беш добро чинити, да мени, Србину, рођеном твом брату у страноме свету сједујеш, који сам јуче тај пут чинио, како би ти преглед олакшан био све те светске красоте и дивоте. Треба свагда човека умно од детињства његовог, од колевке да пратиш, ако обеш да дознаш поводе његових данашњих врлина или порока, ако обеш праведан и истинит да си, јер није то све једно, да је неко у свилени пелени повржан био, или у крама, дал је детињство своје у изобиљу и размажености провео, или у јаду и невољи за кором леба мучећи се. Тако само иде се правди и истини у траг. Ко ти данас приповеда: да воле свој народ, да му је веран до смрти, без сваког самољубља и користољубља — проћи му сав његов живот од колевке, па дојако, па ако видиш, да је он свагда такав био, и доиста у предузећима својима није тражио своју корист, није сребра ни слава, није тражио силе и славе по себе, није ниједна сласта, већ свагда свету истину говорио, онда му и ове речи веруј, иначе не.

Главни је двор изложбе у сред равне шуме на дунавском острву „пратер“ код Беча, дужом од северо-истога к северо-западу. То здање је грдосја међу здањима целог света, осим ако су можд

људи на звезди зорњачи (венус), која је са нашом земљом у величина врњак, или на Јупитеру, или Урану, или сунцу човечанство унапредили, па имају јошт већа здања. Помисли само себи Србине, дужину од 1200 корачаји, дакле кућу једну од шест дужи њива. У сред тог двора налази се као срце тјелу, налик на суначу наму, од гвозђа савијана округљача (ротунда); какво је опет чудовиште ово, суди сам по овим мерама; узми узлицу од деведе сет корачајаји, па вежи један крај за чврст колац, а са оним другим и у стегнутој узлицом опиши свуд унаоколо шестар један, и на тај крајњи шестар савијај од гвозђа без сваког стуба, без сваког стожера или наслона изнутра, кров са 50 фати високих завршијем, пак онда беш појма имати, шта то округљача значи. Ако ти је црквени тороњ 16 фати висок, а ти метри три талова, једно на друго, пак беш знаћи унутарњу висину те ротунде а њена ширина? Помисли да се на стрелишту на 150 корака далеку белегу из пушке пуца — округљача је за 30 корака јошт ишла, или близу дуж њива. Штега, што није ротунда у Панчеву, те би општина могла мирно и безбедно своју земљицу орати и лебом се ранити, и школе своје подпомагати, а опет тамошни гарнизон цео баталион у ротунди и зими и лета и по највећем пљигну од свег срца езерцовати, и у шали — чак и хондидски против баталиона опште царске војске у њојзи рат водити. У округљачи је видно као на дану.

Овај главни двор, то ли је по изложбу језгро, средина, стожер, квочка, око когсе она друга као зависими, као дворјани или слуге, или оне мале кућице по врту и ажбунови страшљиво сакривени као пилићи скупљају.

На северу пружа се и широк и дуг двор за машини, као најближи до гесе дворјанин побјајући јако својом силом сакупљеном и челичном вредност оних гиздавости у главномо двору. Међу оба здања налазе се дворане земљеделства, орања, ратарства и куберци (ал сваки за се, био би иначе замашна куберина) богаташа и великаша. Ту су Крупови топови, ти бџи по људство врњичи, и „Петар велики“ највећи данас на земљи, у Русији од овејани Руса саливени челични топ од 1150 центи тежине. Тај гароња могао би се звати и „громовити Илија“, јер почем је мир знојем и муком човека, све оно ту изложено с десна и слева потворно, дође та грдосија на реке једну, ал једру, и поруши и потамани за неколико тренутака оно, што је годинама требало, да се састави и направи, и смрви и оног, који се прављењем мучио.

Од главног двора источно пружа се узпреко двор за художество, сликарство и скулптуру (камелореза.) А свуд у наоколо источно и западно од главног двора, скривене по шумицама и жбуновима стоје шумарске куће, безазлене, питоме орачке куће разних народа; ал чувај се путничке, има их и где-која привидно гостољубива безазлено изгледајући међ њима, у којој, ако те глад нанесе, један битек по три форината стаје. — Чувај се тих као уводе, или као змије у жбуну. Небеш веровати Србине и путниче! ал ти препоручујем, да твој пут баш ту од тих незнатних, безазлених, скривених, — данас готово од целог света а највећа од оних грдосија дворова преврених орачких кућица почнем. Та и зрно жита је мајушно, незнатно, трпљиво, ти га врабцу бадиш, или ногом газаш,

ал кад га недрама сјајне земље повериш, а оно ти клија, никне, струча и где пуно ти је влаће жита, с којим се сам храниш и свој пород одржаваш, с којим данак плаћаш и од ког све оно, што беш данас дивно видети, из оног зрна жита произлази. И оно красно и лепо, и оно огромно у машинама, и оне гароње, што опет је створено, да сву човечју мук и њега самога смрви — све то има врну жита свој проилазак благодарити, макар да они онако нос свој прће, и својег се легла одричу.

Ту, у тој орачкој кући на истоку, ту је легло и колевка свег оног поносног запада. Прво пртало у плугу, кад је бравду у земљи почело цртати, положило је основ свему оном гиздавом, гордом производу човечијем, оном блистајућем драгом камелу, дало је оној ротунди темељ. Прво цртало је било полог за сва дојакошња људска дивна дјела. Отидимо зато пре свега к тим кућицама, гъезду и леглу врлина човечиј и пољубимо праг њин, као што је Доситеј ступајући на рођену слободну српску земљу са првим кораком из лађе је целивао. А да је то цела истина, та ено и они уметници, они слигари и камелорези, и цео род вештака, што се сами зову артисте, да и данашња наша горда аристократија, наша кнежевина, грофови и барони — позајмили су своје поносно име од орача, од орача, од цртала и плуга. У Хандостану живеше пре три тисуће година врдни, радени народ, велики под именом Аријанци. Они се бавише једино са орањем, и њин први најодличнији стадеж беху орачи, отуд и име њино Арији, т. ј. орачи; — после служаше то нарјече за свашта, што је прво, отмијено, артисте, арте, аристократ по латинском

се наиме: да је г. Живковић јавно позвао чланове регниколарне депутације хрватске, да ни један не изостане од седница њених, како сад кад се ствар „ревизије“ доми. Тај јаван позив на своје савругове — вели тај бечки лист — управо је г. Живковић с тога: да веже везом одговорности за последње сваког члана те депутације. Ако је таки смисао Живковићева позива, онда је наравна конвенција, да и Михаловић буде учесник коначне расправе ујатног предмета, пошто је био суделач у ономе, што је садањем стадијуму „хрватског питања“ предходило. Но тај разлог по нашем мишењу нема вредности, а није уз то још ни повољан знак по стање тога питања.

Како се међу тим мисли у регниколарној депутацији хрватској, ми незнамо. Тек толико нам се чини, да ће народ у троједници суделоваће Михаловићеву у овој ствари схватити као неповољан знак и тумачити: да врло хрваво стоје акције „изравнања“ или „ревизије“, кад их Михаловић равна. Ми не осуђујемо овим никога, ал што је неуместно, а по околностима може и од штете бити, неможемо муком прећи.

НОВИ САД 3. (15.) маја.

Опасност, да криза на бечкој берзи може за собом повући кризу на пољу трговине и индустрије, довела је аустријску владу до те мисли, да суспендије, обустави тако звану „банк-акту“, по којој количина банака несме износити више од 200 милијона фор. преко металног фонда народне банке у Бечу. По последњем изазву метални фонд износио је 143,176,000 фор. а банкноте износиле су своту од 321 $\frac{1}{2}$ мил. фор. Аустријска влада хоће да обустави важност тог одредења банкиног штатута, и да народној банци допусти, да и преко тога банкноте издавати може. Аустријска влада позвала је уг. владу, да се изјасни, да ли и она пристаје на то. Познато је т. ј. да Угарска оспорава правну важност аустријске народне банке за Угарску, те би сад, кад би се без њеног сагласа тако знатна промена у банкинм штату учинила, она добила неоспорљиво право да аустријској народној банци одрече сваку вредност за Угарску, и да своју народну банку осујети. За то је аустријска влада посклада пристајање уг. владе на речену промену. Слави и Керпањи савали су 30. Апр. (12 маја) жонференцију саборски посланика и представника главни новчани и кредитни авода у Пешти, и на конвенцији су били: Бито, Гици, Ф. Пулски, Шебеји, Варади, П. Мориц, Ченгери, Фест, Фалк, Бујановић, даље Венигер, Фуке, Кохмајстер, Лукач, Страсер, Урман. Осим чланова опозиције, сви су остали изјаснили се за то, да је у интересу трговине и индустрије потребно обустављење речене банк-акте. Из говора, који су том приликом држали, видимо, да се криза у Бечу приписује особито томе, што су равне банке већим делом спекулисале са берзијским папирима, и да су на те папире кредит давале, него што су по својем правом задатку бавиле се са ескомптирањем, даље, да заводи у Пешти истина нису учествовали у таким спекулацијама, али тим више да су учествовале провинцијалне банке у Угарској, зато да би криза у Бечу и њи у свој врлог увула, ако се народној банци руке не одреше, да што скорје, и што обилатије помоћи може.

Тако по „П. Лојду“ Штрасер рече: „Пешта истина учествује у берзијској кризи бечкој само у незначитој мери, али скоро све веће провинцијалне вароши Угарске учествовале су у бечким берзијским спекулацијама знаменито; услед рђаве жетве и лоши послова много је уг. капитала учествовало на бечкој берзи, и то нису баш болни папир били, који су у Угарској отицали.“

Erthe, Ebre, по немачком, све је то једног извора са нашим орати, чешком орадком (пуг са санскритском Ари), т. ј. први сталек земљедела, — као год што ратарство од рада долази. (?У.)

Артиста (художник) још које како, ал који би аристократа од заната припоисао, да се је и по крви и по имену излагао на орача и љубушкао у орачкој колеџи! —

Обиђамо сад ту браћу од стрица орача, те артисте, јер још нису у овом двору готови, још се иконе и кипови намештају, пак увиђамо у главни двор са источне стране. Ту ћемо најпре наићи на човечју одјећу. Неизпренијани још народа морају тек да се до кошуља старају, да лан и кудељу пређу, платно ткају, да кошуљу савију, како би голу нагост покрили, и тим стиђу се научили. Стид је опет извор савести, поштења, правде и истине, чести, и свршава коначно племенитишћу и добродетели.

Ништа не чини, и Србине, што Пеш одма како праг пређеш, одма на Турчина наићи. Нами је Србима судбом та срећа уробоена, да ако дететом очи отворимо, ако корак учинимо, ако обемом народом да се осећамо, да се умно отимамо — најпре на Турке — па одма на — Мађаре у изложби т. ј. нагазити морамо, — и опет у овом главном двору изложбе — исто тако као у домовини, тек што турско царство профосом, вију нам се пред очима тробојнице мађарске у небројеном числу, и прече нам *хонгиди* даљи пут. Нит су ови теби, нити ти Србине њима — непознати. Ал од оног оба ступише неке новости на види, што револвер међу пушкама — то митрељеве међу топови,

Како тако звани „средњи“ све већма у врлог владини оруђа увлачени бивају, док на последку не утону у том врлогу, види се и на примеру оних далматинских посланика, који су гласали за изборну реформу. Тако „Вандерер“ пише: да су историја централста из Далмације ово дана са талијанско-далматинском бирократском кликом Лачене, и Бијамонтија учинили фузију, која се нарочито огледа на заједничкој концесији далм. жељезнице. Некада Данило и другови му нису хтели да се одзову позиву Љубишином, да ступе у жељезничку конзорцију, коју је овај основао, и одбили су тај позив са негодовањем, да и сам вид избегну, да су 6. Марта гласали за изборну реформу из себични побуда. У последње време пак предомислили су се та четворица, наишла су на мамац, и сад су с они у тој конзорцији. Како ли се све те фузије почињу са жељезницама, штедијоницама, и т. д. и сад је јасно, шта је задатак новом Даниловом листу „Земљаку“: да србско-хрватски народ у Далмацији „паром“ превезе у владин табор — али неће успети.

„Нова Сл. Преса“ доноси у свом броју од 28. апр. (10 маја п. р.) допис из Пеште, који је јамачно кројен по сличном чланку „Уг. Лојда“, који говори о нашем црквено-просветном стању ово:

„Краљ. комесар бар. Мајтеши опет се бави у нашој вароши и вели се, да је намеран дати оставку на комесарство, јер влада неће да пристаје на план операција, што га је он поднео. План тај пак диктирао је „гвозденим руком“ и смера на то, да у Новом Саду успостави неку врсту *пашалука*. По плану збрисали би се сви закони и успоставила полицијско-клерикална влада, на чему се наравно Срби врло захваљују г. барону. На супрот томе министар Трефор хоће да се одржи закон при уређењу српски црквени питања. У тој цели иде његова тежња, као што је и приликом свог путовања на више места у јужној угарској изјавио, да српска црква добије поглавицу, које нема већ четири године. Тај се пак може законитим начином изабрати само путем редовног сабора црквеног. Према томе хоће дакле Трефор пре свега да даде сазвати тај сабор. Зна се како је то подухеће прошле године осујећено. Кривица пада делимиче на Лоњаја, који је несрећном руком забљао у ту ствар и створио таки церемонијал, коме се српски посланици нехтедоше подврћи. Та ствар изгледала је тако од прилике, као негда Герслеров шешир на пијаци у Алт-дорфу. Сад се жели избећи тако зло. Пошто се пак с правом бојати, да атмосфера Новог Сада и Карловаца неће бити повољна помирљивом потврђању (?), то ће се конгрес у Будиму држати. Место, где да се конгрес држи, није никаквим законом и обичајем (?) одређено. Конгреси су држани у Новом Саду, Београду, Темишвару и другим местима. Такође неће се војник за комесара изабрати и иначе на спорне ствари и спољашности неће се важност полагати. При очитом онадању ушлица Милетићева надају се овде масовно учешћу „умереног елемента“ у конгресу, особито онда, ако влада отворено и одлучно одбије сваку солидарност са клерикалном фракцијом „Српског Народа“. Одступање бар. Мајтешија неће ништа у том погледу шкочити, јер је комесар у последње време врло тесно, како се чини, био спрего са клерикалним фанатицима.“

Из Беча јављају: Данас дочекаше целокупним гласањем расправу о предмету Веридлова оружја од кога мање дозвољава угарска делегација војеном министру, него цизајтанска, затим у предмету има ли се дати индентитету за потрошак што је војени министар још године 1871. издао на војену крајину, од сваке делегације гласало је 52 члана, и то чланови цизајтанске једнодушно у свом сми-

особито кад се је ових тицало, кад су Мађари своје хонвиде онако изавијајући свету пред очи метули. Наполеон седански је ту нову машину напустио, како би крајим, пречим путем народ свој и своје противнике збрисао. Мајтешија кад се баш аа то Србима с њима претио. Чудно је, да су Мађари баш с тим играчкама, с тим справама за таманење људства 150.000 фр. потрошили. А онамо у домовини мори глад, мраз унутрнито усев, још се осећају ране потопа, дуг државни све већи, морције са езекуцијом утеривају и народни сиротињи и поштења се извлачи и продаје уз данак.

Овамо светски мир, христова наука о љубави и ближњем, састана на пољу рада и привреде, и љубљење и грљење у двору изложбе, а овамо: крупни и руски топови, хонвидска војска и митрељеве изложене као да су справе изнађене, да врапце плаше. Није ли то подсеј на изложбу и на христово слово „мир всем!“

Између прве изложбе Лондонске и друге парижке пада огромни рат између Аустрије и Франције и Италије 1859, и ова још таути између Аустрије и Прусије 1866, између париске, на којој се Боже, браћа крунисана грлише и љубише, и узаймне љубави увераваше, да се је мислило; ха, ево ти христове науке доба — и данашње изложбе. Седан и сурвање савршено домаћина ондашњег — а Бог зна, шта ће бити између ове и будуће изложбе?!

Судба се титра са нашим мирним и прикладним светковинама, али смо ми као деца, рушно и кваримо ваш рад, само да имамо повода изнова опет и још вредније да видамо.

слу, угарске једнодушно у свом смислу, тако да уз преос свим напором потрошеном времену резултат се постигао није никакав, те ће оба предмета још и до године у расправу доћи.

Но један су резултат ове године имале ипак делегације: омразити се толико свакоме појединцу и странкама, да их свако сматра за људе, њихов рад за апсурдну комедију, никако пак, ко што би требало, да ји ко називље и назвати може уставном институцијом. Оне морају пасти, а шта ће их заменити, тво да већ сад поуздано рекне? Тако се је догодило-Авај је врло занимљива — да суделације у исто доба начиниле фијаско, када и бечка изложба и развитани распрјест народно-господарски дуалистички прослављене аустријске монархије. Кајнда је све заједно више нека вртоглав игле, те недао Бог рата, јер чујем, да је министар, који то мора знати, рекао озбиљно: а он ћемо опет бити „*gwischt*“.

Делегације су своје заседање формално закључиле и угарски сабор отпочео деловање своје 1.13. о. м. Као са неким страом пропраћују угарски листови, чудновату епизоду заједничког гласања. Лојалност, вели „П. Н.“, која је угарску делегацију у последњим саветовањима у заједничким пословима одликовала, не нађе код Аустријанаца никаква одзива. Жалосно је, да је то тако; но то не помаже опстанку делегација. Делегација само гола форма и том се није ни каква забуна породити могла. Изгледа шта више, да је ту знатан и очевидан развитак Угарске камен спотицања, и да је жалосна политика аустријских традиција, која се досада само федералистичким покретом одржати могла, (?У.) и сад се аустријско немачка странка доста јака осећа — ваља после чуда на берзи и јавне бламаже приликом светске изложбе, да свем заједничком делању ако унапређења и потискивања интереса у све половине државне на једанпут и то отеском крај учини. Ми према томе морамо тежити, да од тог зла, ако га тако сретити можемо, од те очите опасности, која нас тако наглим корацима скоро у бездан тера, побегнемо. То је задаћа владе, сабора и делегације. Највиша задаћа владина у тој се баш састоји. И ми мислимо, да ће влада сама, истетрекнута и добого побуђена најновијим искуством, новим путем у поступцима својим ударити, и то тим пре, што види, да је у свако доба целокупна деаковска странка, у опште цела легислатива потпомаже. Ми се за наше право заузвемо, ми наше право свим могућим силама бранимо, и устав нам наш пружа доста снаге и средства, да га одбранити и угледа мудати можемо. Задаћа ће бити прве делегације, да прекинути конач опет настави, и сад доказана понуђљивост да ће нам право, да и мало јачи глас подианемо, који се досад у саветовањима делегационим врло овлаш и готово никако чути није могао. — Што је оваки положај створен, виемо ми криви; но првим и крајним поседицама његовим неможемо умаћи. Са угарске стране, настања даље „У. Л.“, неће ни учем потребна и одговарајућа такта фалити, да се тај положај, у који обе државне полиције по неприлици падосе, одетрају, во с угарске ће се стране и сва могућа енергија развијати, ако би се у случају тај положај и на даље уздржати хтео. Толико о раду делегација „У. Л.“, а „Реф.“ настања даље, па вели: Ми (Мађари) неможемо ништа друго, до радовати се, да су те делегације, да је најнесрећније њино заседање, које од 1867 године траје, једанпут своје крају дошло. — Незадовољавајуће решење Стевенсва уговора; Служдност и нерасположење духова, које питање повишења плата чиновнички изазва; догазана подмукалост Аустријанаца према мађарским градовима; стрм, немιο успех заједничког гласања; и осам свега јавно непријатељско држање аустријско-бечке штампе према Мађарима, према деловању ма-

Онда у Паризу предсказан буде крупов највећи топ на свету, топ од 950 центи изложен. Данас Русија излаже свог „Петра великог“, који у тежини за двеста центи оног надмашива, и саливен је у славенској земљи од овејани чисти синова свог отечества. Те гароње кад се опет казаузи велики дотађаја.

Незнам како би било, да се њи двојица заваде, ал то знам, да се у љубави сјуже, да се здруже, као њина два цара ено што чине, да видиш, нико им на целој овој нашој лепоти земљи не стаде на пут, ма ко се и како се копрца! Сви други морали би играти, како ови двојица што гуде, јер иза њих стоје два милиона оружана војске — на мору које већ пловеће флоте, које у ковцу и заметку су четир миларде.

При таквим изгледима нашто онда излагање митрељева и коњица и пешака, кад је реч о онакој крупности? Није добро с ватром се сиграти.

У тим су Инглези практични људи, а нико им не може одрећи, да су велики јунаци. Они излажу овдесвоја најглавнија оружја умна, — па док се оба цара на Неву договарају и љубе, а Рус на Киву иде, облеће и гуче инглески син Алфред смртно заљубљен, око цареве ћерце Вере у Соренту. Велиш ли ти Русе мени: „Шах хиндостану;“ ја ти одговарам: „Шах цареве ћерци!“ Освојиш ли ти Киву, и стојиш ли већ на прагу Хиндостана, осваја наш Алфред — Вери, и ми га именујемо као секундо-генатуру на петрекама (Пенчаб) царем хиндостанским. — Онда је и моја и твоја рођена грв тамо у љубави спојена — и „мир всем да будет.“ Ал куд одо ја! — опрости путничке, што ми

Ђарске делегације; ове нам то даје довољна и јасна повода, да се само радовати можемо, да су те несрећне делегације једанпут са својим послом готове. —

У Француској као да се слави политика свршених деда у највишем степену. Странке се групирају и заузвми положај за уставну борбу у најскоријој будућности; по гледје се само опажати може знак подмукалости и суморности у државу владином, иначе свуда и на све стране најживља радња и припрема. Министар унутрашњих послова закључао је од свих префеката, да му ови своје мишљење о најбољем изборном систему даду, који би се (систем) са становишта конзервативно-республиканског изводио. Министар жели од префеката да дозна, да ли они за боље и целисходнаје држе: 1. индивидуално гласање по ариондсману; 2. садашње гласање по листинама; 3. смешан систем т. ј. једна једина гласаличка листина за маде департмане и више листина за велике департмане, или 4. Подела свих департмана у више срезова са гласаличким листинама за три или четири имена. одговорно у на та министрова питања морају префекти и на то рачунати, да би се народна скупштина из две куће састојала, из доле од 500 и горње од 250 чланова. — и по томе су дакле они гласови, који о неком свршеном изборном закону у Француској разнесени беху, сасвим неистинити. Јер по том окружном писму министру видимо баш неке противне тачке у том закону, него ли оне, о каквим нам се по различним француској републици непријатељским листовима говораше. Међутим као да продаваоци новости све више и више својој фантазији крила попуштају. По њима судећи баш би човек одлучно преусудити морао, да је свршена ствар, да Тјер ништа друго са садашњом скупштином немисли, но републику прокламовати, у којој би он вечити председник био, због чега он разрешење ове скупштине још на годину дана одлаже. Најпрве је, што ти реакционарски листови министру Жил Сомону приписују. Они вели, и своје речи неким лабавим и неуместним развојима тврде, да министар Жил Симон мора пред свега устезања његова и очите протузјаве од министарства отступити! Међу тим као да су све ствари баш тако удешене, да ће отступити, јер идејница га је већ свим могућим средствима на то наговела, подмећући му и приписујући му оно, што он можда никуда ни помислио неје. Али као што нас сви знаци у том уверавају, Жил Симон ће по свој прилици најпре већину скупштинарава се да задобије, па ће онда тек на својој пошти заваљати. Жил Симон је међу тим од оних људи, који кад падну, брину се само да на ноге падну, те да иначе здрави — чили остану. Жил Симон ће зато у сабору остати непоколебљив, непобеђив борац и јуначан неодољив карактер.

У Италији траје још дебата о законима поповско-калуђерским. Но почем је сав изглед, да ће се испрвак министарски на предлог одборски у скупштини примити, то ће се по свој прилици за најскорије време могуће и брзо споразумљење између владе и камаре постићи. Но сасвим је друго питање, да ли ће се тим законом све оне тешкоће одговорити моћи, за које је он и створен, на то се питање неможе никако са тврђом одговорити. Папа је све слабији и слабији, и у Риму су још забринути за изненадне припреме, које приликом смрти папине чинити морају. Најновији бројеви сведоче зајста, да је болест папина већ на том ступњу, на ком јој се никојим начином доскочити неможе.

О завојништву Инглеза са Асантима у Азији, стигле су у Инглеску ове најновије вести. Устали Фанти потучени су удва сукоба и коначно натрап сузбијени, а Асанти су на целој линији опседнути.

мисли мало на далеко одлетеше, та хтеде те по изложби водити. Ево ме.

Мађари су много изложили. Дал су то сами овејави Мађари све израдили. — Јамачно, јер нигде ни речине о другом ком народу нечучемо. Хонвиди мађарски говоре, макар да онај један другог, „Вајсе“ (име) ваче, и макар да су фирме готово листов „Годлштајн“, „Леви“, „Моргенштерн“ и т. д., ал су мађарски писане. Нигде невидох оделење и „хрватско“ — а то је тобоже за сенеко краљевство и то троједино. И у простору „Oesterreich“ нигде оделења „за Чешку“ са грдном њеном вредноћом нигде друге круновије.

Инглеска, Франција има обашка оделење за колоније и прејдеде, од куда ти стениени груди и стегнута срца само у Аустрији и Угарској код Русије има свуд назначено, што је пољски просход.

Дал је то мудро, далпросто право? и Србију и Црну Гору нечитамо. Нек нам лије као. Нами је од векова дато, да се док други народи раде, и развијају се, ми морамо да боримо за горко биће наше, да мислимо на горку судбу рођене своје браће, која још једнако стењу у очиглед изложбени светковина под јармом господара својих. Од куд мирноће, од куд расположење душе, да се бавимо са припремама за изложбу светску; Србија би само морала опет преставити своје народне војске доћи, и са својим митрељезама, а то би гдекоји као издавање на рат сматрала. —

Источне народе Пеш узидожу по нахиту спољашњем, по бојама познати. Јаке светле фарбе, и то основне три: плаветно небо, црвена натра и жуто сунце; и други степен смешане боје: плаветно жуто даје зелено; плаветно са црвеним мо-

Јави се као што седесад дознало, по 4000 по 30—4000. момка и Инглева је већ доста пало, мада се чисти губитци још званично објавили нису. По тим саопштењима не може се сумњати, да ће Инглези одмахњивањем своје најизвршније војевне силе, своје поседовине на златној обали од претећих опасности сачувати. —

ВРШАЧКА ЖАЛБА

У СТВАРИ УКИНУЋА ЦРКВЕНЕ ОПШТИНЕ, УПРАВЉЕНА НА МИНИСТРА ПРОСВЕТЕ ТРЕГОРА ПРОТИВ МАЈТЕЊИЈА.
Ваша преузвишености! Његова пресветлост, г. краљ, повереник барон Мајтењиа, укинуо је законом постојавше представништво и одбор управе ове вршачке — еписко-православне црквене општине, која је пуних 4 године своје, законом прописане и делокругом означене послове вршила; — начином, који се никакo законитим назвати не може, као што овде у пренису под А. пригнута му налог доказује.

Овај протузакони чин обављен је у Вршцу дана 6. (18.) марта 1873. пре подне у црквено-општинској дворани.
Ваша Преузвишености! Узрок, ради чега је ова учтиво поднискана општина укинута, није нам познат, јер у решењу, односно налогу краљ. поверенства — означено под А. — не наводи се ни један чин, ни једно дело ове општине, које би за повод, односно за основ том *преко* поступку краљ. поверенства послужило могло. Све, што се у томе налогу налази, то је: да некакве *обе општине* као незаконите за свагда укидају.

По томе је даље наводу краљев. поверенство *предпоставило*, да у Вршцу две црквене општине, односно два представништва и два управна одбора постоје, и то је за основ сваког утицају у дело — које по обнародованом превршињем краљевском декрету не спада у делокруг краљ. поверенства — узело, те је без најобичнијег званичног констатовања стања ствари, верноодрано претставништво и одбор црквене општине ове полицијом силом укинуло.

Да је ово учин без сваког законског основа, само се по себи каже, јер *предпоставка*, на ма била иста на каквој приватној информацији, или на тужби каквог темељена, није и не може довољна узрока за укидање и подигнуће законитог представништва једне аутономне црквене општине пружати, баш, кад би се делокруг краљев. поверенства и на то простирао, јер то би значило: казнити и казни без изгледања, без обране и без осуде извршити; а такви поступак мора се од свију и свакога за незаконит сматрати и прогласити.

Покорно поднискани представници и одборници незаконито подигнуте вршачке црквене општине поричу, да је у Вршцу два представништва и два управна одбора у црквеној општини било; допуштају пак, да је године 1870 и 1871 пре организовања епархијске власти — *размирице* између појединих чланова ове општине било, ова је *размирица* законитим путем и од законом постављене наше административне црквене власти претресана, односно решена, а била је и на конгресу, као највишој црквено-народној власти расправљена.

Да је ово заиста тако, доказаће акт и решење високог краљ. угар. министарства за богоштовање и наставу, од 18. новембра 1871. под бројем 12359, које молимо, да се из писмохране вис. министарства подигне и прегледати изволи.

По томе излази: да вис. краљ. поверенству није никакo пута било, да већ од пре две године свршени чин, за побуду сваког утицају у општинску ствар, обилажењем законите представљене оргинске власти — узме, те да законито представништво ове црквене општине, које је на темељу превршињег рескрипта од 10. августа 1868 пре 4 године устројено и до свога насилног укинућа, по одређеном делокругу, даље пуних 4 године делало, без сваког исказивања узрока, подигне и укине. Још је мање краљ. поверенству горње за основ послужити могло, да представништво ове црквене општине за незаконито без сваког навода зашто? прогласи и полицијом силом укине, (аш кад би код нас и на делу два представништва и два одбора код црквене општине — као што то није случај — постојала, и кад би се вис. краљ. поверенства делокруг и на општине простирао, јер у том случају, ваљало је: да се краљ. поверенством предходно изгледања увери, јели је то заиста тако, или није, па ако је то тако, онда само

ро као број наш што бојадите и скерлет од црквеног и жутог, дакле: застава тробојна до гренице, спољашни намет гледа да доприне се што, а увелича. На западу је ствар наша језгровита, д вредности. Намештај и спољашни намет само стоји у сагласју, без да сме побјјати. Љуска треба вагда да остаје љуска.

Боје су на западу више тамне, оазбиљне. Жуте као оно, што највећма дречи, и оку бол задаје, вагда се готово ни живо видети. Црвенило јако у подмет прешло, нежно плаветнило и зеленело, ал оно опет нечишто, понајвише на нежним мрким и оу најлепшој хармонији. Јапанези приближују е у Пилимима и шаловима том укусу. Или су европејци од њи или од Перзије то научили? умукне, наше сестре, опет лепо уму боје да у пореди — ако су ове и светле — а у том су и наше Српкиње, вагда, као што Каницу у својој књи сведочи

У аустријском одељењу најбољом на златарски рад, у византиском укусу изведени престолни веланик грет, и са српским словима стоји Стеван Језићовић у Бечу. Инглези богати, види се, да сво среће и злато из сви пет части земље к њима се прете, јер је све солидно, вагдашно по унутрашњој вредности. Они други врдају, шенртље и вагда, да фазоном унутарњу шупљину надокнаде, а вагда онот предмета, у тим, т. ј. у лепој форми вагда су Французи величини. Њине спољашње вагда предмета разних су за око наше то, што њин вагда предмет начин при предустравању страог за срце вагда је. Руси, који осебају да иду за трагом Инглеза, и који су под студеним поднебљем — више

оно тело, које би се на незаконитом земљишту за- тегло подигнути и укинути.

Високо краљ. поверенство није се тога начина том приликом придржавало, већ је силом своје воље, законом постојеће представништво црквене аутономне општине укинуло, а тим учинком својим, себе према закону огрешило и нама покорно-потписаним представницима и одборницима црквене општине наше, не само велику неправду нанело, већ и основног повода пружило, да се противу те изгреде жалити морамо.

Жалити се морамо на горњи учин вис. краљ. поверенства и за тај случај, ако није *предпоставка*. „да у Вршцу два представништва и одбор управе ове вршачке општине постоје,“ узрок односно повод незаконитом укинућу општине био; јер у том случају морала је тужба 54-рице Вршачана, коју смо у 113. броју листа „Српски Народ“ од 21. новембра 1872. печатану и на пресветлог г. барона Мајтењиа управљену, — читали, вис. краљ. поверенству за подлогу утицају и укинућу законитог представништва послужити.

Та подлога утицају, посве је неоснована, јер високо краљ. поверенство имало је у том случају *дужност*, пре свега извидати, и званично констатовати, јели је та тужба на истини основана, или није, и тек онда по резултату таквог изгледања, своју осуду — ако му се мандат и на таква решења простире — изрећи.

Пошто то није предходило, то имамо ми покорно поднискани општинари као грађани уставне домовине наше, пуно права изрећи: да смо ми као такови, на основу прете денуцијације 54-рице нама познатих себицања, протузакони и обилажењем законите власти кажњени, јер смо без сваког са- слушања осуђени. —

Као представници и одборници аутономне српско-православне црквене општине имамо основа рећи: да смо кажњени од нама не познате и по закону за нас не постојеће власти, и то без да знамо зашто; —

Као чланови црквене српске општине имамо дужности жалити се, јер је високо краљ. поверенство постојећи закон — превршињег рескрипт од 10. августа 1868 — без да је на то по обнародованом декрету права имало, повредило; законите власти обидло и полицијом пред законом неоправданом силом, једно законито тело — црквену општину — укинуло, и у Вршцу на црквеном пољу *tabula rasa* газна на штету општине, цркве и народа направило; и целом незаконитом поступку сваког криву метнуло тим: што је све наше силе, књиге, записнике и т. д. од нас насилнички одузело и онима предао, који су у броју оних 54-рице, дакле који према нама с једне стране али тужтељи; с друге као изгледаваће, а стране стране као судије стоје, и тим их у стање поставило, да за нас без нас, и без сваког нашег питања и правдања поступају по својој вољи и ћуди, јер нам је и сама *могућност законик ујамчене обране, пре сваког закониког обележја и констатовања праог стања ствари, насилничким одузимањем обрмателних доказа из руку истргнута*.

Таки се поступци најизустнијем стању правдати немогу.

Ваша Преузвишености! У преднаведеноме показали смо: да је пресветли краљ. повереник г. барон Мајтењиа, нама велико дело неправде полицијним пред постојећим законима неоправданом насилњем нанео; показали смо: да смо ми као грађани осуђени без да знамо, шта смо скривили и ради чега смо осуђени, и то без да смо испитани или саслушани били; показали смо: да је та протузакон и од незаконите власти дошена осуда над нама одма и извршена, а тако се ни са највећим злочинцима не сме чинити, и ко таково недело учини, па ма био тај и врховни судан, тај је себе према закону огрешило, јер је своју власт на зло употребљено, те му с тога учин пред законом не само не може стојати, већ и сам чинитељ на одговорност позвати мора; показали смо: да је на нас као скупштинаре и одборнике црквене општине, мимо закона и мимо законите власти, полицијом силом ударен зиг, као да смо ми књиге изгреде и незаконитости чинили, без да нам је и приопштено; учему смо ми према закону огрешили и ради чега смо кривци; показали смо: да је предначеним учинком вис. краљ. поверенства, наша част лично и јавно без сваког оправданог повода и узрока — површена; показали смо: да је законито представништво наше аутономне црквене општине, протузакони без сваког оправданог узрока укинуто и да

се држе енглеке солидности, језгровитости. Ал и они дају лепе слике својим радовима. У жељезовој Шопека тако природно лепе коке, тропке, волоче, сониче и појаве из народног живота лију, што их ни пртене природније нисам видео.

Швајцарци су као мирни, вредни, задовољни, паметни људи грађанског реда — сви им је лепо, и лепо намештено, уредно, честито, у сатовима пренаскоде све. Белгија такође — особите машине. Американци још нису све понамештали.

Ал сад да дођем на Талијане. То им се мора признати, у скульптури (каменорезу), у дрворезу, у уметану у дрво са белим јаворним дрветом, или ефебајном (слоновим зубом), у нажиту дрвени оквира огледалски, ту им нема равни. Кад дођем Србине у њино одељење, а ти гледај само оне кипове од карара мермера; гледај само оног каменорезца, што баш главу једног једничког мудраца реже, па мисли како ће му израз његове науке урепати, погледни само оно мушко дете, што је пркосом нешто скривило, пак одсуђено, да лепо моли, и како је руке склопило, ал плаче, — не жалостиво, већ размажено; — гледај оно девојче, што хоће скут да дигне, ал измеђ ногу јој маче хоће да се сигра, па закачило шапу у скут, па неда; особито погледни она два девојчета, једно од њих седи лако играјући се на баштинској оградџи (паринету) и надуло од сапуњавице бенику, а оно друго мање на земљи држећи, да је та надувена беника уз ону лепоту сјајну, нешто истинито, језгровито — што се даје ухватити и оставити, или оне оно да узме цев сламну, да и оно исте бенике дува, доста тог, оно се хватило другарици око нојаса, па о-

је усед тога на црквеном пољу код нас *tabula rasa* наступила, те нам с тога општине и црква паги; најпосле показасмо: да је наша крвљу заслужена, повластицама подарена, државним законима ујамчена, и постојањем својим осветлана црквенона- родна установа, неоправданом начину и силом полиције потиснута, а тим је учинком аутономно право на црквено-просветном пољу верноодрано и много- заслужног народа српског, погажено и површено.

С тога се побуђени нађосмо, да овом свепони- женом жалбом:

Вашу Преузвишеност у најдубојој учтивости умо- лимо: да Ваша Преузвишеност изволи правдољубиво наредити, да се представништво и одбор ове српско-православне црквене општине, незаконито узостави, и свеколике и могуће тужбе законитој власти на извиђење и изгледање доставе.

У Вршцу 9. (21.) априла 1873.

Д О П И С И.

(П. У.) Трет 28. априла (Руска експедиција у Кину, и Руси као цивилизатори у средњој Азији. — Кнез црногорски у Риму. — Оставка на архимандритство Васе Пелагића. —

Кад је Русија намеравала да с Кивом, која већ одавно руску трговину пречи и руске поданике, као и пограничне одношаје узнемирава, и која никакки уговора и договорна неухвађа, коначно прерачуна, и разбојничко гњездо разори, скотичне на ноге сви руски непријатељи, и не само Инглези, којих се руско напредовање у средњој Азији непосредно тиче, већ и Аустро-Мађари сабљу из корнице повукоше, и исту огледаше, као што и готовност изјавише, да се руском напредовању у средњој Азији на пут стати, и сиротне Киванце од руски варвара заштити мора. Инглези се неко време врпољеше, и најпосле уверише се: да Русија све, што ради и подумва, с рачуном ради, и да се никакo застрашити неда, већ положив тврди темељ својој на- мески, неустрашиво напред корача. Инглези видивши, да Русија од своје намере одустати неће, престаше се врпољити, и данас енглеке новине Русији дивну песму певају и говоре: да Русија једну своју за- даћу испуњава, глупост и разборништво разони, цивилизацију и просвету унапређује, и у сваком смислу духу времена, и потреби одговара и т. д. донеста чудан и диван појав данашњег времена, кад се једва једном и руски непријатељи убедеше, и Русији неку цивилизаторску мисију намењују и признају. Даклем Руси цивилизатори и унапредитељи просвете у средњој Азији! Што ће на то Мађари рећи? Пријатељи Русије и руског народа признавају то већ одавно, да Русија од најстаријег времена просвету шири и унапређава, као што се већ до данас за исту и знатне заслуге стекла, уз пркос што јој то њезини непријатељи поричу, и неприпознавају. Русија видивши да Турци просвету у кољевки гуше, и да никако данашњем духу времена неодговарају, једна је била, што је користи хришћански народа бранила, и готовност из- јављивала: да Турска живити престане, и да се хришћански народи опет у своје некадашње стање успоставе. Јевропска надривизијација била је свагда такој мисли пакостна, и место да Турску напусте, да од природне смрти умре, прихватише је, и болесног Падишу уз пркос очевидној неспо- собности у своју дружину примише, и културтре- герску мисију на своје плећи примише, и то не у поштеној намери: да просвету унапреде и хришћанске народе проти турском варварству заштите, већ у подлој намери, да себи неки пут прокрче, и кад цариградски безкућник, болесни падиша издаде, сваки за себе нешто уграби. — Једина Ру- сија заузимање се за користи хришћански народа, и зато су јој народи признали, а што је духу вре- мена одговарало, и на праведној страни била, тоће јој Бог платити, и свако јој подухеће усебити. Непријатеље штетњи хришћански народа, и при- виде *културтрегере* казниће бог и правда, а Бог је

велик и он је већ сваком редом плаћати причео. Наполеон и његова Француска водеше више бриге о турској, нежели о самом себи, а данас видимо где француски народ над равалинама своје до- мовине сузе роки. Аустро-Мађарска исто је више пута турске интересе својим сопственим предпос- тављана, и зато су јој кола извордо пошла, и ако се што скорје турске са свим неодрече, и на страну хришћански народа и правде не пређе, то јој се кола у пропаст стропштати могу. —

Може бити, да је све, што је Јевропа до данас у прилог турској, а на штету хришћански народа радила, на корист истим народима уперено, и да ће се Јевропа у рачуну преварити, и на једном све противно пред очима имати. Хришћански народи уздају се у велику Русију, а ослањају се на своју сопствену свест, двеје српске кнежевине, Србију и прну Гору, на јелинску краљевину и Ру- мунију, уз пркос грозничавој несвести западни др- жаве, и турски пришипетља своје право и време промашити неће, пак ако им се судбина и робско стање одуговлачи, слави ће ако бог даде, и ако узраде, што скорје своје општо воскресеније сло- боду и новог живота, а до тог времена нека за- падаваца и надаље болесном падиши ноге перу, и нека му мајмунушу, ми им то невидимо, већ се радујемо. —

Данас јављају из Ташкента, да је кон Кивски 27 руски трговаца, што их је у мњењу држао, на слободу пустије, и од Руса захтева: да се данашња дејства обуставе, и да ће се Кива Русији повинovati и на уговор пристати. Русија неће више с Кивом да преговара, руски Козаци већ се по Киви шире, а главна војена сила већ је на три места у Киву продрла, без да отпор налази и као што јављају, пре што се мај месец промени, сврши ће Руси своју операцију. С наше стране желимо нека им срећно буде!

Из Рима нам телеграфички, да је кнез Никола на руској царској брзопловци у пратњи војеног пароброда „Гурика“ јуче у Рим стигао, и будући да се и руска царина на истој брзопловци нахо- дила, то је краљ талијански царцу, а уједно и црногорског кнеза посетио, а кнез да му је посету одрвати. Кнез Никола мислио је и светог непо- грешног отца папу посетити, које абор болести све- тог отца — учинити није могао. Мило би нам било да је кнез папу посетио, и ако смо уверени, да слободни горски син напину папучу, пак ни де- синицу му целивао неби, јер напредак кнежев покојни владика Петар то учинити није хтео, кад је папу у Риму посетио. Кнез Пе 24. маја, по новом у Веч стипи, и ту ће се с кнезом Миланом састати. Талијани у опште своју симпатију спроби кнеза Ни- коле, и Црне Горе изјављују а кнез се узајмно од- зивље.

Оставка г. Васе Пелагића на званије архиман- дритства даје повода, да се о том говори, и да сваки по свом схваћању о том збору и нагађа. Г. Пелагић добро је учинио, што је тако поступио, и тако би сваки поп и калуђер учинити морао, који за цркву и манастир вагда није. Пелагић, кад је калуђерски чин примио, руководила га је нека племенитија мисао, јер је мислио, да ће у мантији својој народу више користити, и уверивши се да под калуђерском мантијом куга народна почива, отреса се те куге, и ступа на средину као син српства и грађанства и ми га као таког по- здрављамо. —

† Пешта 28. апр. — Ако вам није нико до сад јавио за грду несрећу, која се овде догодила на жељезници између Пеште и Штајнбурга, то допу- стите мени мало простора у листу, да укратко приповам.

Тај раденик, ако лепо воле, оно у његове женине, ал при том мора и она бити вредна, радена, мора кућу надгледати, делу рађати, неговати.

Машине данас светом владају, парна кола, жељезнице, пароброди спајавају људство народе изравњавају, превелике разнице између народа и њини проивоада и цене свачега, од туд и та озбиљност машина. Студено северно поднебље, ин- глеска озбиљна нарав морала је у Северној Аме- рици пару као снагу терајући инаћи, да надо- кнади оскудну човечју радећу снагу у пољанама Американским. Хитром, нестришљивом Талијану је иналазаак телеграфичне електрицитета у част пала.

Немцу умереном, уредном, тачном, да сат из- нађе и измисли. Русу, да извађе, како ће парне машине са наџтом, у којем је олају, опет Русија око каспијског мора богата.

Сад да видимо орачне изложбе, волоче и коње, те орачеве верне помоћнике, да видимо плугове и справе, па кад си то промотрио све, вратимо се у оне мале орачне кућице из благодарности, што су нам оне својим трудом и почетком одвалили камен самопомоћи и рада, која ће на векове не- предвидимо све већа и већа дела произвађати. Бра- тимо се тамо, одкуд смо пошли, и пружимо ора- чина руку. Ту су Руси, Елсаци, Јапанци, Граничари, Мађари, мирно један до другог. Браћимо се на исток, од куда смо пошли, као што се уморни путник са свога живота враћа у крило мајке земље, из које је ро- ђен; као што се лађа последњог борбења са морском пустином опет враћа у рођено пристаниште своје! У Бечу 1. Маја 1873. J. C. Вилосени.

У уторак 24. ов. м. оклизно је железнички влак, који је од Штајнбука у Пешту долазио, с пина код „варошке шумице“ пре но што ће стићи на саму овдешњу станицу. Последиче тог случаја беху страховите. Влак је јурио доста брзо и како се машина целим теретом зарула у насапу, то су стражни ваџони ударили један на другога тако, да је *pet* вагона (кола), што но реч, у млево сатрвена. Једва да се могло наћи већег парчета од човечије руке, тако су на ситно изломљени ваџони. Но вршак несреће није у штети, која отуда за железничку касу истиче, него у грдним жртвама људског живота. Тај влак возио је крајске раднике, који су се враћали с посла својим домовима и породицама, посеби заслугу и приштеду, коју су стекли аргатујући у даљини, да њоме своје породице надржавају. Ти су радници овим случајем љуто пострадали. По неким извештајима, остало је на месту 26 на најситнија парчад размрљено и 50. које теже које лакше рањених. По другима пак износи број оних, који су на месту мртви остали преко 60. И од рањених неки су подлегли ранама у ова два три дана, поред све неге и лекарске помоћи, која се на њих обратила.

Узрок тим несрећним случајем лежи у недовољној пажњи од стране управе железничке. На том путу, ваљало је на месту, где се несрећа догодила, изменити неколико шина десне пруге. Управо се није довољно постарала за потребну сигурност при томе послу, него место да је поставила таки знак ког машиниста не може превидети ако би одкуд наишао какав влак, наредила је просто једном чиновнику, да овај каже машинисти кад влак наиђе да не иде десним него левим шинама. Чиовник сметне с ума тај налог; влак налети и како су догле већ биле шине поважене на једном месту — зариије се у насап! Несрећа се догодила у једном тренутку.

Осим споменутог броја крајских радника, погинула су две слуге, који су око машинисте у послу биле машиниста је рањен, јер је још толико учинио опасност за раније, да је имао времена искочити са свога места из машине.

Пострадале сиромаше већим делом очекују на дому силна девица, — ал млога и млога заман ће изгледати на своје ранитеље! — Власт је одмах повела истрагу против управе и споменути чиновник и још двојца тројца од персонала при железници стављени су у истражни затвор.

У публици је живо учешће према пострадалима, ал новчани придоноси рањеницима и увезеним повећеним породица погинулих врло слабо каљу. До овога тренутка знам само за 60 форинти. Можда *народност*, унесрећних ставља препреку хуманитету пештанске публике; јадници ови беху скоро искључиво — *Словени!*

Љубопитни смо, дал ће истрага дотичне власти повући за собом ту последицу, да благајна тога железничког друштва, на чијој се пруги несрећа догодила, исплати саразмерну одштету породицама погинулих, као што то бива у другим образованим земљама.

НОВИ САД 2. маја. Имамо да прибележимо неке податке и прте о ситуацији у Србији.

Кад је после смрти Блазнавчеве било, да се ново министарство састави, био је пруски консул код кнеза, и представио је овоме: како Србија има тешкоћа споља, и како би Мариновић најгоднији био, да те тешкоће савлада, и да Србију доведе у колосек сношљиви спољашња одношаја. Провиривало је, као да је то назор и руске владе, које је консул одсутан, и заступа га секретар млад човек — али кнез. Кнез Милан саопшти Ристићу, коме је већ био поверио склоп министарства, и напомене му, да би добро било, да и Мариновић ступи у министарство. Ристић пооди Мариновића, но овај се није могао склонити, да ступи у министарство Ристића, него оде кнезу, објасни му разлоге, због који не може у министарство Ристића ступити, стављајући кнезу услуге своје на расположење, ако и кад ји утребави.

Ристић је у исто доба разговарао се са Стевчом Михајловићем, и обашка са Јеремом Грујићем, коме је последњем реч увео, да ће код њи остати, што су разговарали се и преговарали, због тога се и неможе сазнати, што је међу њима било. Доста то, да Грујић није ушао у министарство, по свој прилици, што услови или прилике беху таке природе, да није ући могао. То ће бити у свези и сачиницом, како се у Србији министарства црпаве, а нарочито како ја Ристић саставља, но о том засебно.

Извесно је то, да је министарство тако састављено, да је и Гариманин-Мариновићева, и Стевчино (Обреновићко) -либерална странка ван њега, јер личности у министарству, од који неке на једну, неке на другу странку налаже, или нагињу, нису од обштег политичног замашаја.

После склопа Ристић је нудио Мариновића и Стевчу, да бар као министри без портфеља учествују у министарском савету, но обојца то одбише, последњи не хотећи бити: „шипка уз буџан.“

Г. Ристић је сад „свурени“ шеф кабинета, он је вице-кнез, српски Руче. Остали су његова пера, оно што су у нас „државни подсекретари“. Тако се и могло догодити, да је он при поласку Беч оставио господ. Гавриловића за свог заменика

на челу владе. Г. Ристић држао је себе за тако узвишеног над својим колегама, да је само бившег „намесника кнежевства“ могао оставити за заменика. Што у уставној држави не иде, да онај замењује одговорног министра, који није члан владе, на то се није обазрело. Зато пак и плыва садаше министарство у зрак.

Пут у Беч предузео је министар-председник Ристић изненадно, напросно, и без саветовања и договора, онако од прилике, као што је пут и у Ливадију саветовао. Учини прави салто — мортале, скок. Пут тај као да је посљедица мига, који је пруски конзул дао. Што би могао Мариновић учинити, као што неби могао и он. Што се уставност, и достојанство саме државе и народа компромитише тим, кад један исти и пише, брише, то као да је споредна ствар. Ми уважавамо државничку способност г. Ристића, а и његове заслуге за земљу али сам себи шкоди, кад противу уложене задатке врши. Он би истина рекао: ако буде од тог пута користи, корист ће бити народна, ако пак штете, ова ће бити његова — но тешко је у таком положају штету појединца оделити од штете и самог народа. У Београду мало ко одобрава овај скок у политици, и ако га слабо ко и за озбиљан држи. „Није требало ни почијати, ни налезати жице, кад се није могло изтрајати, а особито кад нема нужде тако наглој промени.“ тако се може чути у Београду. Ми додајемо, да ако Срби и Хрвати с ове стране не траже помоћи, неможе јим равнострајна бити ни одмоћ, ма она посредна била. Тако се између Београда и Будим-Пеште пре 4—5 година дана разви највеће пријатељство баш у часу, кад се ложило поравнање међу Угарске и тројне краљевине. Тако данас — ни пре, ни после. Дао бог што су „догађаји у Петрограду“ кадри посредно још већи противуположени утисак на Будим-Пешту вршати.

О самом поводу пута Ристићевог у Беч има две версије: једна је, да је са знањем и одобрењем Русије, којој је или маневар, или привремена збиља, да се порти и Аустро-Угарској пријатељска покаже, и да то такође владаше Србаје докаже; друга је, да је Ристић Русији зато, што је српску владу у потраживањима према порти, било хотимице, или околностима принуђена напустила, врати, што но реч, жао за срамоту, и даде осетити, да се може и другој страни приклонити, која се непосредно на Берлин ослања. Извесно се ни једно не зна, јер се Ристић обмотао плаштом тајне. Биће да има од обојега по нешто. Новаков је у Бечу пооди Ристића, чим је овај дошао и одобрио му је долазак у Беч. Мотиви побуде пута свакако леже у општој политици и ситуацији, а предмет или непосредни задатак бављења у Бечу подређена је ствар.

Преса у Београду сад се необично „пресује“. Већ је закон строг и чудан, јер и штампар одговара за садржину листа, тако да је овај прави цензор листу. Полиција има начина, да штампару своју жељу и вољу познати даде, јер штампар у отиску показује одређеном органу полиције садржину. Осим тога и полиција додаје, односно брише. Тако смо имали прилику видети отисак, где је полиција првеним, а штампар плаветним плајвазом обилежила, што је за брисање, и то таке ствари да бије човек гретити и чудити мором. „Будућности“ се није дало из *скуптички* протокола прештампати, већ штампати места за употребу при разлагању једне ствари. Сад јој је међу осталима порисана реч „даја“ код „Мајтевића“. Из тога се види зашто је престати морао и „Браник“, коме је задатак био нарочито на Турску и Угарску свој поглед бацати. Људима се додијало брисање, вађење већ сложене ствари, и додавање нови, често на пречац, да се лист не закаси.

Док је влада са Угарском била у занетом одношају, доде је и полузваничном „Јединству“ слободно било штампати оно, и онако шта је и како је иначе у другим слободнијим државама зазор, да пише и полузванични лист противу суседне, ма онепријатељне владе, и сад се ни независном листу не да ни блажије, камо ли онако писати. Кад је државни званични писар у министарству, као уредник „Јединства“ што оштро противу Угарске писао, овда се могло наврно — сменити, или можда сатирично — иронично изговорити: да „влада нема свезе с листом“, а сад код обштепознато независних листовима немају речи ни за законити, и свуда оправдани изговор, да су ту закони противу који влада не може независном листу ништа учинити. Сад су фактори, и полиција жандари пресе у корист страни државе и саме Турске. Овамо се о преси са неким омаловажењем, да нерекнемо презрењем говори, а овамо јој се сваки миг контролише и корак узапћива. Каода је преса „маринета“ владе.

Кад се са унутрашњим листовима тако поступа, није ни чудо, што се тако и са спољашњим поступа. Тако је обустављен лист, у коме је био чланак „Милвој Петровић, Блазнавац“, рекао би човек због тога, но не, јер у њему нема баш никаквог повода томе, него због белешке под „Новим Садам“ о начину састављања министарства. Тако није пуштен лист, у ком је био чланак: „Мена владе у Србији“, који је у Београду признат као *објективно*, истинито, и добро писан, јер поред све забране има канала, да листови до руку дођу. Нема сумње, да и овај лист не ће пропустити бити.

Кнежева врата треба да су у свако доба, а нарочито у критично доба отворена и оним главним људима у Србији, који нису на влади, да га обавештавати могу, јер његово је мотрети на јавно мишљење народа, и према њему правац одређивати, и министарства постављати; г. Ристић пак чиниће добро у интересу какав народа и кнеза, тако и свога имена, ако не загађује одушке јавног мишљења, било у преси, или иначе, да не падне у охолост, и не уобрази себи, да је он *једини државник*, и *свац у свима околностима*. Он ће скоро морати десно, или лево, корак напред, или напред. Ретирада као да му је већ пресечена, у напред — може скоро касно бити. У араку међу обема странкама као мухамедов живот пливати, не може се дуго, јер једна наклоност и ауторитет кнеза није довољан магнет у Београду и код либералне странке већ овладајуће уверење: да би боље било, да тако звана конзервативна странка на владу дође, па да се према одређеном правцу одређење положаја савети може, него балансујућа влада без начела и правца. Досад је снага „балансијући“ државника лежала у том, што су се две противуположене странке парализале — сад се већ не парализују, него обе прате сваки корак владе. Ристић има да се одлучује, и то скоро.

НОВИ САД 3. маја. Уг. сабор одпочео је опет седнице своје, и 1. маја интерпеловао је Ирањи Керкановић због тога, какав је одговор дао на позив аустријске владе, да се допусти народној банци, да 200. милијона фор. банкнота може на менице издати? Министар вели, да је одговорио: да ако Аустрија мисли, да ће помоћи, ако допусти народној банци, да се обустави банката, уг. влада не ће отуда повода узети, да према банци другога становиште заузме, или другачије се влада, него што би иначе. Ирањи је искао, да се одговор тај у прегрес узме, и за сутра или преко сутра на дневни ред стави. То је одбијено са 108. противу 100 хласева. Знаменито је, што је том приликом рекао Ирањи. „Долговременим становиштима нашим, који су у нужди помоћ искали, казали смо: везане су нам руке, не можемо ништа помоћи; кад се пак неколико или можда стотине швиндлерски берзијански јунака од банкротства побоје и дође опасност на ови неку стотину њима подобни људи у пронаст повуку, влада одма хити, да помогне. У истој седници усвојни је законски предлог о ескомтној и трговачкој банци у Пешти. —

У „Н. сл. Преси“ има допис из Београда од 7. Маја п. р., по коме би „долазак Милетића у Београд“ проузрокван био пријатељским позивом министра-председника Ристића, и у ком се каже: да је Милетић ревностно конферисао са министром-председником, који би хтео ултралибералног српског вођу измирити са нептаском владом у интересу уг. Срба, да српска црвена и школска ствар у идућем *карловачком* конгресу до жељеног решења дође. Можемо изјавити, да Милетић са г. Ристићем ни био није, а још мање да је на позив Ристића у Београд ишао, него опште познатим приватним послом, према да је у прилику употребио, да се обавести и оријентује у данашњој ситуацији у Србији, ипак се ограничавао на *приватне* пријатељске кругове.

„Преси“, која своје гласове црпи из ковнице лажи и клевета у Н. Саду, нека је на знање, да Милетић нема ни воље, ни повода, ни узрока магдат полагати, а истрага због народних фондова, или државних добара, ако каже има, што не видимо с њиме има толико посла, колико ветар с опакијом. Та одкад ми вичемо: на среду с истрагом, ако имате ради чега — а истраге ни од корова. — Мајтвићев пртљаг одплови јуче паробродом у Пешту — људи, коњи и кола. Остаде још адлату Папчи, да плаче над развалинама Јерусалима.“

— Из Карловца јављају: у среду 25. Априла држава је конвисторијална седница у Карловцима која је 19. одгођена била. Присутни су били од свештенства: Светозар Поповић Руњанин и карловачки прото попа Атан. Поповић, и калуђер Илирион Руварац; а од световника г. Стеван Димитријевић из Руме. Др. Пејчић обично као никак тако није ни сада дошао, — председавао је г. протосинђел Војновић бележник Пантелић. Заиста мора кадкад бити захвални свој господи и браћи која не само без икакве награде за дангубу и трошак, о свом трошку и по свакојакм путу долазе, него још морају да подносе прекор грђе од правосавиначки гавран голубова пазовачке књиже теорије; за то што тунска род служе, те неупуштају да народом створене и из потреба његових изникле установе пропадну. Крајње је време, да се постара за оснивање епархијски фондова у целој оностраној патријаршији, други пут више.

У овој седници било је већином брачних парница.

НОВИЈЕ.

— Новине јављају, да Беруски цар стићи у Беч 15. о. м. и да ће се ту 6 дана бавити. Стан је царев у Шенбруну. А што је знаменито, да ће тек по одласку руског цара и цар Вилхелм у Беч стићи и у исти став отесети.

— Као што је Мадрита јављају, изабрани су први дан зч кортесе „конституанте“ 308. федеративних републиканца, 15. радикалаца, 6. конституционала три Алфонзисте и један приврженик

уједињене републике. Рачунају, да ће свега 350 федеративаца и 40 чланова из свих осталих странака изабрано бити.

ТЕЛЕГРАМ УРЕДН. „ЗАСТАВА“

Кикинда 3. Маја. Данас заказани црквено-школски одбор растерао срески писар са оружаним четницима. По разлазу у порти стража постављена.

(Дакле и у Кикинди, где је Мајтевић тобоже сјајно дочекан, сила? Дакле ни „Иберланд“ не поможе — и тим се долија? Живило србство, живила Кикинда! У.)

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

Сисак 11 маја. (Шипуша и друга). Шеница остала је као прије, тако и прошле неђеље на миру. Цене се именују: Бечејској 83—86 *fl.* 7. е. 50 н. Потиској 82—83—86 *fl.* 7. е. 20 н. Потиској 80—85—86 *fl.* 6. е. 90—7. е. Кукуруза је усјед смањене залшке, и што су даљини превози израсли, у цени поскочила, и плаћа се прва роба по 3. е. 30—35 н. на 86 *fl.* те се може очекивати, да ће се ова цена одржати. Стара роба пролази намало по 2. е. 80—90 н. наравни ваџан, и има приличан однос. Јечам на пијаци мало, и то само пиварског има, те се држе по 2. е. 70—80 на 80 *fl.* дочим лагана роба сасвим малу. Зоб је у черстом мшеву, и држи се банакца од које се само неке маленкости у хамбарх налазе, по 3. е. до 3. е. 5 н., а босанска угравице по 2. е. 60—65 бечки центи. Веде су за пловидбе извршене. Време кашонито.

Трет 28 априла. (Извештај УП.) Не пазећи на високе цене, које на сваки начин још највише поћи могу, прошле седнице бехе промет у пшеници знатнији, а то из разлога, што купци увијају, да цене насе ударили неће, и што влада није још чвршће држе, упустили се у посло, и изгледи су, да ће наступити седнице радња у опште жњави бити, макар цене и неопустите. С'више страна јављају, да је мраз ипак ало незнатне штете, а оно ипак вред усевима нанјело, те је и та околност подједнавала, да цене неопустити, као што ни изгледа неће, да ће понистити, а то највише из разлога, што ни у Одеси знатни стоваришта нема, нит се располагајуће робе, као обично на тргу не налази, а дозови изнутрашности већ су скоро засушили, а без тих свега одови се знања колкококо пшенице, особито гвозденим путем и то пругом Одеса, Волочинск, Лемберг, Беч, а ипак Кијев, Петроград, Рига за Немачку Шведо-Норвешку.

Што се кукуруза тиче, то су се цене, што су пре неколико дана попустиле биле, опет привидно поправиле, и опште мисли се, да ће се исте уврдити и у садашњем стању остати. Ми на против мислимо, да ће исте, ако не знати, а оно ипак у неколико умереније постати, а то из разлога, што робе свуда доста има, и што изгледа неће, да ће се од куда знатна трговачка појавити. Што су се цене оних протлих дана мало поправиле, то је из разлога, што стоваришта знатна нису, и што још терети из подунавља стигли нису, јер је подунавска роба доста влажна, и за далеки пут опасности извржена.

Прошле седнице продато је око 22000 мер. пшенице и то за овдешње и околне млине, а нека част за Њаљску и Шпанију. Што се цене тиче, то су исте продате с *немањом* почили више учљење, и данас се држи подунавска 106—11А еун. по 8. е. 80—9. е. 20—25, Одеска 114—116 по 9. е. 10 до 9. е. 35—40 н.

Кукуруза продато је око 24.000 мерова и то 12.000 н месту, а друго по уговору на набавку за Јули Август и Септембар. Цене су подунавски стари 115 еун. 4. е. 5—20 н. нови 3. е. 80—4. е. 5 н. Албанска 4. е. — Ражи продато је 18.000 мерова подунав. 4. е. 50—60 н. Одеска безеравска 4. е. 70—80 на 107—109 еунти.

ОГЛАСИ.

Б О Н К У Р С.

Ради попуњења парохије 2 еелдварске са платом од 24 е. 16. ланаца земље, 4 хвата мекани дрва и слободним стеном, отвара се овим до 15. јунија о. г. конкурс, до кога да степенци своје инштруиране молбенице конвисторијуму бидимском поднети имају.

Из седнице конвисторијалне у Сентандрији 19. априла 1873 године.

О Б Ј А В А.

Почем ће се у Перноју слоб. кр. вароши Сомбора пожељне железничке станице на 15000 еор. прорачуњено знање за баву у холандском стилу још овог лета да вида, то се овим позивају сви они, који би ово знање на себе примити хтели да своје са пишмаљуком од 20% снабдевене запечаћене и нуде најдуже до 20-тог маја т. год. одборском бележнику адвокату Јовану Цедлеру у Сомбору — код кога се под услови знања посматрати могу — тим ситуације позив или предаду, што се кашње приспеле пошуде неће у обав узети.

Из седнице привременог управљајућег одбора у Сомбору 26-ог априла 1873. год.
Јован Цедлер,
3—3 пръв. одборски бележник.

НА ЗНАЊЕ!

Иселно сам се по свога досадашег стана и седим сад с две куће ближе житној пијаци у Вучетићској кући.

3—3. Др. Милан Јовановић.

ПРОДАЈА АПОТЕКЕ.

У једној варошници, која броји 6, а са околином 8 хиљада, које немачки, које српски становника продаје се сасвим нова аптека, и то за врло кратку време; место то има пошту, телеграфску паробродску и железничку штадију — Поближа извештава даје аптекар Каројловић у Осеку. — 3—3

ГОСТИОНИЦА

КОД „ЗЕЛЕНОГ ДРВЕТА“ У МИТРОВИЦИ.
Издаје се од 1. августа п. р. под аренду. Ко је жељн узети, нека се обрати на трговину Јов. Ј. Поповића и др. („код аралина“) у митровици. 1—3
Бр. 178. — 2348.